

col·lectius d'immigrants és la formació professional. Des d'aquests tallers es treballa, a part de la formació tècnica, el procés d'autonomia i realització psico-social personal.

El monitor que coordina aquests tallers és de Senegal i, juntament amb altres companys marroquins, senegalesos, gambians i paquistanís, participa en un curs de formació de monitors i líders associatius que s'està portant a terme a la Samba Kubally. L'objectiu d'aquest curs és donar una formació tècnica bàsica a unes persones que en conèixer millor el seu col·lectiu podran intervenir en la seva formació d'una manera més eficaç i adequada.

Però, la formació intercultural passa per la intervenció educativa en les dues comunitats que protagonitzen l'impacte intercultural. En aquesta línia s'ha treballat la participació i la dinamització socio-cultural a partir de les festes interculturals, per exemple el Festival Intercultural ofert durant l'Escola d'Estiu sobre Interculturalitat a Girona, setembre de 1993, o bé la Setmana Intercultural Ramadà 93, oferta a Sant Feliu de Guíxols, o les Jornades Banyoles Intercultural 1993.

Les persones que hem participat en aquests espais, on es facilita el diàleg intercultural, estem convençudes de la riquesa que ens pot aportar el fet de conviure amb diferents cultures, sempre que s'evitin o se superin les situacions de desigualtat.

Anna López
Pedagoga i coordinadora
de l'Escola Samba Kubally

L'educació i la formació dels fills dels immigrants

Jo era rebel. Només enramava amb els pares. La meua llengua era el berber, i no comprenia que algú fes servir un altre dialecte per comunicar-se. Com tots els nens considerava que la meua llengua materna era universal... no era ni malcriada ni difícil. M'assaltaven tot de coses noves i volia comprendre. Em feia l'efecte que m'havia tornat de la nit al dia sorda-muda.

TAHAR BEN JELLOUN,
Amb la mirada baixa.

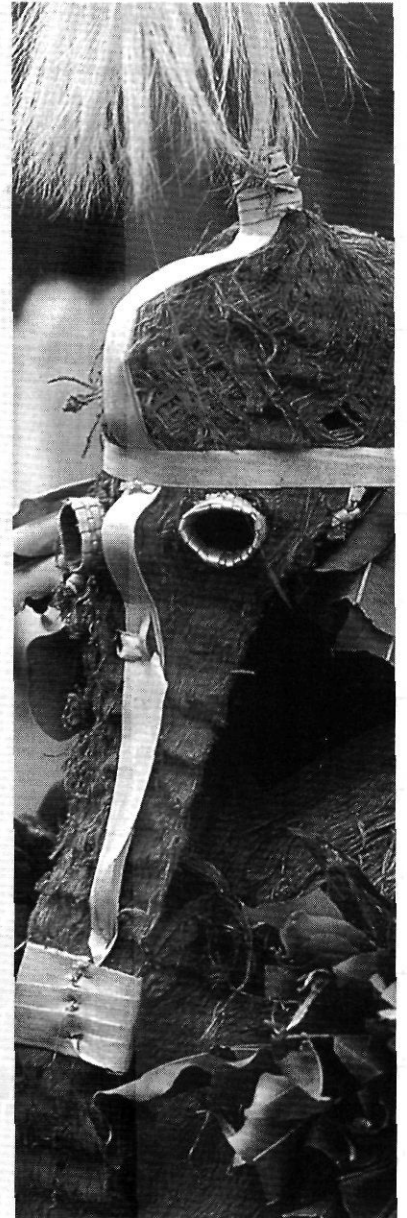
Quin és el tipus i el nivell «d'integració» que cal facilitar als fills dels treballadors immigrants a través de les nostres intervencions educatives, és un tema de capital importància sobre el qual cal prendre

molt difícil. Tot i que n'hi ha molts de tancats, la gent no ens els vol llogar.

Aquests són els problemes que tinc.

El racisme és una cosa molt dolenta, ja que totes les persones són iguals. Som totes de Déu. La UNESCO en quatre conferències (1950-52-64-67) va reunir a savis de tots els països del món, que van arribar a les mateixes conclusions cada vegada: el concepte de raça no es pot aplicar a l'espècie humana, ja que en l'home, parlar de raça és parlar d'un tema social i no d'una qüestió de la naturalesa.

Momodou

un posicionament inequívoc. A les escoles de Catalunya, que és la comunitat autonòmica que n'acull un percentatge més alt, tot i això no arriben encara a l'u per cent de l'alumnat no universitari. I aquest percentatge comprèn tant els alumnes procedents dels països rics, com els altres.

Les xifres globals amaguen, però, les realitats concretes, i aquestes ens parlen d'escoles on la seva presència comença a ser bastant significativa, fins al punt que els equips de professors que els acullen, ajudats els de les escoles públiques pel Programa d'Educació Compensatòria, en la mesura de les seves limitacions (limitacions que malauradament sembla que aniran creixent, enlloc de ser a la inversa), fa temps que estan preocupats.

Especialment significativa és la concentració en els primers anys de l'ensenyament d'aquests alumnes, fruit de la joventut dels nostres treballadors estrangers. Aquest fet i l'anunciada tantes vegades *reagrupació familiar* pot fer créixer de manera exponencial, en pocs anys, aquest tipus d'alumnat.

Parlant d'ells, es fa necessari defensar quelcom que tothom veu evident quan parlem dels alumnes autòctons: la obvietat que

cal atendre cada alumne adaptant els mètodes d'ensenyament a les seves característiques. No cal ni tan sols recórrer a les teories psicopedagògiques que ho recomanen, ja que la mateixa

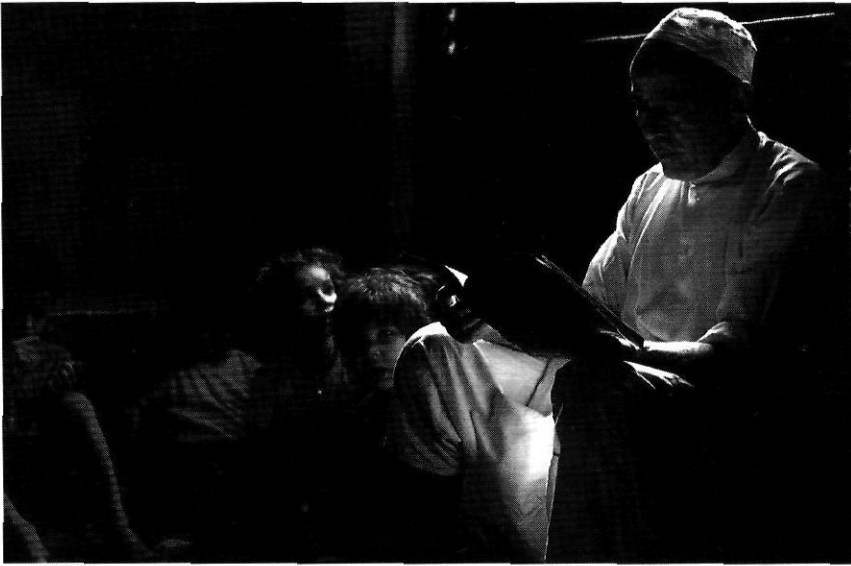
Reforma Educativa exigeix les necessàries adaptacions curriculars als alumnes, *enlloc d'exigir a l'alumne que s'adapti ell al sistema educatiu.* Que la diversitat cultural és una característica dels alumnes immigrants a la qual cal adaptar els nostres mètodes d'ensenyament hauria d'estar, doncs, fora de tot dubte, i hauria de ser la pràctica pedagògica més normalitzada.

Altres països europeus amb més tradició que nosaltres en acollir aquests col·lectius coneixen les conseqüències deplorables de no haver fet atenció de manera valenta i decidida, quan era el moment de fer-ho, als problemes derivats del xoc intercultural que pateixen, de manera especial, els infants. Apareixen sovint als diaris els greus i violents conflictes que protagonitzen aquests joves belgues o francesos, fills de la segona o tercera generació d'immigrants, que no són ni europeus ni estrangers, o més ben dit: són estrangers on viuen, i arreu on vagin.

Només uns mínims nivells d'autoestima (no sentir menyspreat socialment el propi grup cultural, el reconeixement per part dels altres —la comunitat acollidora— que la diversitat ètnica, religiosa, lingüística, cultural... que hom encarna és un conjunt d'elements enriquidors de la comunitat que tots configurem) poden garantir una convivència intercultural real. Dit en altres paraules: *és només des de l'assumpció de la pròpia identitat i la vivència de la pròpia cultura com un conjunt de valors positius, que tindrem alguna possibilitat d'inserir-nos de manera no traumàtica en un espai cultural distint.*

Els catalans sabem prou bé la importància del *fet lingüístic* en la configura-

La majoria de les fotografies
que il·lustren aquest dossier
refleixen les diferents activitats

fetes pels GRAMC

(Grups de Recerca i Actuació

sobre Minories Culturals

i treballadors estrangers)

a les comarques gironines.

ció del que anomenem *cultura*, i de la transcendència del respecte a la llengua i a la cultura pròpies per poder estructurar una personalitat i unes actituds psicosocials constructives i favorables en un *desenvolupament personal i col·lectiu* harmònic.

Sembla inqüestionable, a la vista de les conclusions dels psicolingüistes més qualificats, que davant l'aprenentatge de diverses llengües per part dels nens immigrants, cal tenir molt en compte el que Eckstrand resumeix en aquests tres punts:

a) El bilingüisme precoç no és nociu sinó favorable. Si es pretenen problemes cal buscar-los en factors contextuals i socials.

b) És essencial mantenir el desenvolupament de la llengua materna en els nens immigrants.

c) És igualment important que el nen immigrant aconseguixi un ràpid domini de la llengua i cultura del país d'acollida...

Ens cal no oblidar tampoc l'argument que, ajudant aquests infants a no perdre els seus senyals d'identitat, facilitem el seu possible retorn al país d'origen una vegada realitzada la seva formació entre nosaltres, aconseguint així aportar els millors i més adequats elements humans possibilitadors del necessari desenvolupament.

Hem de destacar, una vegada més, la urgència d'un canvi d'estratègia en el tractament de la problemàtica derivada d'aquestes immigracions, en el sentit de posar més èmfasi, apostar més decididament, llençar-se amb recursos materials i humans concrets en *activitats i programes preventius*. En aquest sentit, els infants migrants haurien de rebre unes atencions

específiques ben dissenyades i executades, que ara per ara no reben.

Ser conseqüents en aquestes adaptacions curriculars i en l'organització dels centres, a les característiques culturals, ètniques i socials d'aquests infants i al desenvolupament amb responsabilitats educatives i que no pot ser obviat durant més temps.

Però és que aquests nous alumnes ens han fet adonar que la *reforma* educativa que necessiten no els afecta únicament a ells, *ens afecta a tots*. Cal impulsar aquella educació en i per a una societat intercultural, que és ja, a hores d'ara, urgent arreu; però de manera especial en aquells pobles i comarques on la probabilitat de conflicte xenofòbic és més elevada i imminent. Alguns pedagogs ben significats han afirmat que aquesta *pedagogia intercultural* pot suposar un salt tan important, qualitativament parlant, com al seu moment ho va representar la pedagogia activa.

D'altra banda, potser cal fer també una reflexió sobre quin ha de ser el paper de la «societat civil» (associacions d'immigrants incloses) en unes propostes educatives i un programa que per la seva complexitat i per les seves característiques desborda i sobreix el sovint endogàmic i autosuficient petit món de l'escola, abocant-la a unes situacions de tensió social que la situen a vegades, *malgré lui*, al centre d'uns conflictes racials o interculturals de molt difícil gestió amb les poques eines de què disposem.

Francesc Carbonell
Pedagog

